

søger sin Støtte. Det forekommer mig, at et saadant Udvalg, bistaaet altsaa af Repræsentanter for Rigsdagen, kunde have denne Myndighed. Derved vilde man kunne faa det Spørgsmaal klaret og slippe for disse Debatter, som vi er nødt til at vende tilbage til, saa længe vi har en saa utilfredsstillende Ordning.

Jeg skal herefter gaa over til at beskæftige mig med en anden, i sit Væsen langt betydningsfuldere Sag, som ogsaa, som sagt, falder indenfor Undervisningsministerens Omraade, nemlig Skolen. Jeg skal ikke falde for Fristelsen, hvad man maaske kunde anse for nærliggende, til at beskæftige mig med en aktuel Episode, som har været omtalt en Del i den senere Tid, en Universitetsprofessors noget stupide Opfattelse af, hvilken Indflydelse Skolen efter hans uforgribelige Mening bør have paa Børnenes religiøse Opdragelse. Her kunde man maaske nøjes med at anføre et til Lejligheden afpasset Henrik Ibsensk Citat og sige: „Genfærd af afdøde Tanker og Mænd i Filosofernes Kreds gaar igen“. Nej, det, som giver mig Anledning til at komme ind paa Skolespørgsmaalet, er en Passus i den højtærede Statsministers Tale ved Rigsdagens Aabning.

Der omtales dér den overordentlig stærke Stigning i Statens Udgifter, som er blevet Følgen af den nuværende Ordning af det højere Skolevæsen paa Grundlag af Loven af 20. Marts 1918 om Ordningen af den højere Undervisning i København, Frederiksberg og Gentofte og de Love, som fulgte i dens Kølvan, Loven af 4. Oktober 1919 om Overtagelse af og Tilskud til de private Gymnasieskoler udenfor Stor-København og Loven af 30. Juni 1919 om Indførelse af Skoleafgift. Der bebudes her, om end ikke i helt præcise Vendinger, at den Undersøgelse, som nu er i Gang af dette Spørgsmaal, og som ogsaa omfatter Overvejelser af det stadig stigende Antal Studenter, formentlig vil resultere i et Lovforslag.

Det, som med Sikkerhed lader sig udlede af denne Passus i den højtærede Statsministers Tale, er, at Regeringen tilsigter Besparelser paa Skolebudgettet, og at den mener at kunne opnaa disse Besparelser ved at træffe Foranstaltninger til Begrænsning af Studenternes Tal og dermed ogsaa af Gymnasieskolens Eleverantal. Man har jo fra Regeringens Side al Grund til at vide, at det konservative Folkeparti i videst mulig Udstrækning er selvfølgelig Deltager i et Arbejde for Fremme af Sparsommelighed i Statshusholdningen. Paa dette Omraade

vil mit Parti altid være at faa i Tale, og da vi endnu ikke har nogen Viden om, ad hvilke Veje Regeringen tænker at kunne naa de ønskede Besparelser, kan der i og for sig kun være Anledning til at opmuntre Regeringens Sparebestræbelser ogsaa paa dette Felt. Men eftersom alle Nedskærings-tendenser har deres naturlige Begrænsning i det sagligt berettigede og det juridisk og moralsk forsvarlige, vil det sikkert være paa sin Plads allerede nu at pege paa Omraader, hvor efter mit Skøn Sparebestræbelserne ikke kan sætte ind. Forord bryder ingen Trætte, hedder det jo, og jeg vil gerne bede den højtærede Undervisningsminister om at betragte de følgende Bemærkninger som et saadant Forord, der eventuelt vil kunne spare ham for et nytteløst Arbejde.

Forholdet er det, at den nævnte Passus i Trontalen udtrykkelig fremhæver Løven af 20. Marts 1918 om Ordningen af den højere Undervisning i København, Frederiksberg og Gentofte, og alene den Kendsgerning er tilstrækkelig til at fylde en københavnsk Borgerrepræsentant og Tingmand med bange Anelser. Thi den omtalte Lov og den stats-kommunale Overenskomst, der knytter sig til den, er jo Grundlaget for den Skoleordning, der har betydet en saa paakrævet og glædelig Stabilisering af den højere Skole i København. Lovændringer, som tilsigter at undergrave dette Fundament, vil vi derfor kun kunne imødesee med den yderste Grad af Skepsis.

Men for at forstaa, hvorledes hele denne Sag ligger, vil det være nødvendigt i ganske korte Træk at ridse op, hvilke Kaar den højere Skole havde i København før 1918, og at berøre de Forhold, der hidførte, og som maatte hidføre en Ordning som den, der konstitueredes ved Loven af 20. Marts 1918.

Før dette Tidspunkt var hele det højere Skolevæsen i København saa godt som overladt til det private Initiativ. Staten opretholdt kun een Skole herinde, nemlig Metropolitanskolen. Dette betød, at Staten i København aabnede Plads for en Elev pr. 3 000 Indbyggere eller flere, medens den ude i Landet skaffede Plads for en Elev pr. 800 Indbyggere. Københavnske Forældre, der ønskede at muliggøre for deres Børn at nyde godt af denne højere Skoleundervisning, var derfor i det store og hele henvist til at sende deres Børn til private Skoler, hvor de for meget dyre Skolepenge maatte købe en Undervisning, som ikke altid stod paa Højde med Stats-skolernes. Dels sugede naturligvis Stats-skolerne en Del af de bedste Lærerkrefter